

Abstrakt

V této práci se zabývám různými aspekty vlivu vytvoření nových pasek na rostlinná společenstva v NP Podyjí. Zvláštní prostor přitom věnuji světlomilným, chráněným a nepůvodním druhům rostlin, a jejich reakci na nově vzniklé světliny. Oblast NP Podyjí byla velice dlouho a kontinuálně využívána lidmi. Existuje zde proto celá řada světlomilných rostlinných druhů, vázaných na určitý režim antropogenních disturbancí.

Vývoj rostlinných společenstev jsem sledovala pomocí fytoocenologických snímků na šesti dvojicích pasek (paseky izolované v lese a paseky propojené s bezlesím), vykácených v letech 2011 a 2012. Zároveň jsem snímkovala i přilehlé zapojené lesy a lesostepi na hraně kaňonu. Během prvního roku po vykácení došlo k výraznému vzrůstu diverzity i pokryvnosti druhů na pasekách. V dalších letech probíhaly výraznější změny na izolované pasece, u které porostní žebro pravděpodobně zpomalilo kolonizaci novými jedinci. Na pasekách byla diverzita i abundance rostlin výrazně vyšší než v zapojeném lese a lesostepi. Počet ohrožených druhů rostlin byl nejvyšší na lesostepích. Na pasekách bylo zaznamenáno několik unikátních druhů ohrožených rostlin, které nebyly zjištěny v žádném jiném biotopu. Zároveň se však na pasekách vyskytlo signifikantně vyšší množství nepůvodních (včetně invazních) druhů rostlin, než na ostatních studovaných biotopech. Kvůli zvýšené dostupnosti živin po seči se na pasekách vyskytovalo i množství nitrofilních, kompetičně silných druhů.

Druhové složení lesostepí se výrazně odlišovalo od ostatních tří studovaných biotopů. Tím byla vyvrácena hypotéza, že právě druhy rostlin z lesostepí budou nejvíce využívat nově vzniklé paseky. Společenstva na pasekách obsahovala jak lesní, tak světlomilné druhy rostlin. Předpokládám, že se v dalších letech bude složení druhů na obou typech pasek ještě výrazně měnit. Společenstva paseky izolované v lese a paseky propojené s bezlesím se průkazně odlišovala. Izolace paseky má na vývoj společenstva výrazný vliv; zdá se, že porostní žebro funguje jako bariéra v šíření druhů.

Z pasek a ze zapojeného lesa byly odebrány půdní vzorky pro zjištění semenné banky. Semenná banka na pasekách se nepodobá ani jednomu ze čtyř studovaných biotopů. Stejně tak semenná banka ze zapojeného lesa obsahuje velké množství unikátních druhů, které v terénu zjištěny nebyly. Dá se proto předpokládat, že obě semenné banky byly dosycovány semeny z jiných společenstev. Spekulovat můžeme i o přežití semen z dob aktivního managementu v těchto lesích.

Výsledky této práce ukazují, že prosvětlení předržené pařeziny v NP Podyjí mělo na rostlinná společenstva pozitivní vliv. Pokud se na pasekách zavede vhodný management, který by pravidelně odstraňoval ze systému nadbytečné živiny, lze předpokládat podpoření diverzity i ohrožených a světlomilných druhů i do budoucna.

Klíčová slova: paseky, NP Podyjí, diverzita, chráněné druhy rostlin, nepůvodní druhy rostlin, vývoj vegetace, světlo, nížinné lesy, management